

Asia: Asia: VN/11401/2022

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi patenttilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla toteutettaisiin patenttilain kokonaisuudistus. Esityksen tavoitteena on modernisoida ja selkeyttää monelta osin vanhentunut patenttilaki. Esitysluonnosta on valmisteltu työryhmässä, jossa Suomen Yrittäjät on ollut edustettuna.

Suomen Yrittäjät pitää patenttilain kokonaisuudistusta tarpeellisena. Aineettomia oikeuksia koskeva sääntely on tärkeä pitää ajan tasalla siten, että se tukee oikeuksien taloudellista hyödyntämistä ja kansainvälistä kasvua. Patenttilain uudistaminen keskeinen tavoite on varmistaa sääntelyn yhteensopivuus Euroopan patenttisopimuksen (EPC) kanssa. Tämä parantaa oikeusvarmuutta ja yksinkertaistaa patenttihakemuksen jatkamisen ulkomaille.

Keksinnön suojaaminen patentilla on enenevässä määrin tarpeen myös kansainvälisesti, mikä heijastuu suomalaisten yritysten tekemien eurooppapatenttihakemusten ja kansallisten patenttihakemusten määriin. Yhtenäispatenttijärjestelmän voimaantulo vuonna 2023 on myös lisännyt eurooppapatentin käyttökelpoisuutta laajan patenttisuojan saamiseksi. Patenttia hakevan yrityksen tai yrittäjän näkökulmasta onkin tärkeää, että suojaamiselle on erilaisia vaihtoehtoja, joista voidaan valita tarkoituksenmukaisin.

Suomen Yrittäjät pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että Suomessa ylläpidetään myös korkeatasoista kansallista patenttijärjestelmää. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, kansallinen patentti on tärkeä suojamuoto erityisesti kotimarkkinoilla toimiville suomalaisyrityksille. Toisaalta kansallista patenttia voidaan hyödyntää myös kansainvälisen patenttihaun kantahakemuksena. Laadukas kansallinen patenttijärjestelmä ja hyvin toimiva kansallinen patenttivirasto on suomalaisten yritysten innovoinnin kannalta elintärkeä.

Suomen Yrittäjät pitää yleisesti esitysluonnosta myönteisenä ja kannattaa sen tavoitteita patenttilain modernisoinnista.

Esityksen vaikutuksista

Lausunnolla olevassa luonnoksessa on käsitelty esityksen vaikutuksia varsin suppeasti. Suomen Yrittäjät katsoo, että lopullisessa hallituksen esityksessä olisi arvioitava erityisesti esityksen vaikutuksia yrityksiin ja patenttijärjestelmän käyttäjiin vielä tarkemmin.

Patenttilain uudistukset ovat suurelta osin luoteeltaan teknisiä. Kokonaisuudistuksessa ei tavoitella muutoksia patenttijärjestelmän perusratkaisuihin, vaan kyse on pitkälti yhteensovittamisesta kansainvälisten sopimusten kanssa. Siten kansallisen lain sisällöllä on vain rajallisesti vaikutuksia siihen, miten yritykset käyttävät patenttijärjestelmää. Ratkaisevaa on, onko yrityksellä taloudellista intressiä keksinnön suojaamiseen sekä se, kuinka laajaa maantieteellistä suojaa tavoitellaan. Lisäksi merkitystä on sillä, millaiset käytännön edellytykset yrityksillä on keksintöjen suojaamiseen. Tältä osin on huomattava, ettei yksin patentin hakeminen ole innovaatiopolitiikan kannalta relevanttia, vaan huomioon on otettava myös yritysten mahdollisuudet patenttien hyödyntämiseen ja puolustamiseen. Siksi patenttilain uudistuksen lisäksi on kiinnitettävä huomiota muihin kansallisessa IPR-strategiassa (valtioneuvoston periaatepäätös 24.3.2022) esiteltyihin toimenpiteisiin.

Patenttilain sisältö ei kuitenkaan ole merkityksetön. Kansallisella sääntelyllä voidaan vaikuttaa siihen, että menettely patenttiviranomaisessa ja markkinaoikeudessa on sujuva ja että patentin hakeminen on hallinnollisesti mahdollisimman helppoa. Varsinaisessa esityksessä tulisi siten arvioida muutosten vaikutuksia etenkin viranomaisprosesseihin.

Vaikka on vaikea arvioida, miten patenttilain uudistus ja yhdenmukaistaminen EPC-sopimuksen kanssa vaikuttaisi Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) asemaan ns. PCT-järjestelmän tutkivana patenttiviranomaisena, Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että PRH voi toimia tässä tehtävässä myös jatkossa. Erityisesti suomalaisten pk-yritysten kannalta on tärkeää, että PRH voi toimia tehokkaasti viranomaisena myös niissä tilanteissa, kun suomalainen yritys haluaa hankkia patenttisuojaa ulkomailta.

Patentin kielivaatimusten keventäminen

Suomen Yrittäjät pitää esitysluonnoksen mukaisia patentin kielivaatimuksia koskevia muutoksia kannatettavina. Patentointi tapahtuu suurelta osin jo nykyisin englannin kielellä, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista joustavoittaa patentin kielivaatimuksia. Suomen ja ruotsin kielen asemaa ei

kuitenkaan saa heikentää, ja on tärkeää, että asiointi suomen ja ruotsin kielellä on mahdollista myös jatkossa.

Patenttiasioiden käsittely markkinaoikeudessa

Esitysluonnoksen mukaan patenttilakiin otettaisiin uutena säännöksenä patentinhaltijan oikeus pyytää patentin osittaista mitätöintiä tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä, jos mitätöintiperusteet koskevat vain osaa patentista. Lakiin otettaisiin uusi säännös myös patenttivalitusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa, jonka tarkoituksen on tehostaa patenttivalitusasioiden käsittelyä.

Suomen Yrittäjät pitää järkevänä, että tuomioistuinmenettelyä tehostetaan siten, että patenttiviranomaisessa tapahtuva menettely ja tuomioistuinmenettely ovat selkeämmin erillään. Patenttivalitusasian käsittelemisen tuomioistuimessa ei pitäisi olla rekisteröintimenettelyn osittainen jatkaminen, vaan kuten muussakin hallintotoiminnassa, tuomioistuinmenettelyn on keskityttävä patenttiviranomaisen päätöksen laillisuuden tarkasteluun.

Eurooppapatenttihakemuksen tekeminen kansalliselle patenttiviranomaiselle

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä myös mahdollisuutta tehdä eurooppapatenttia koskeva hakemus myös PRH:lle, vaikka PRH:n tehtäväksi jää vain hakemuksen toimittaminen Euroopan patenttivirastolle (EPO). Suomen Yrittäjät pitää esitysluonnoksen mukaista ratkaisua perusteltuna paitsi maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä koskevan lainsäädännön uudistamishankkeen vuoksi, myös siksi, että hakijan kannalta on helpompaa, että hakemus voidaan tarvittaessa toimittaa myös PRH:lle.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry